

ПВНЗ УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

Факультет управління та бізнес-аналітики

**Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
імені академіка УАН Зіновія Маніва**

Робоча програма навчальної дисципліни

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

НОРМАТИВНА ДИСЦИПЛІНА

Освітньо-професійні програми другого рівня вищої освіти за

**Галуззю знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»,
освітня програма «Облік і аудит в управлінні підприємницькою
діяльністю»;
спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітня програма «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу»;
спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
освітня програма «Бізнес та приватне підприємництво»**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності імені академіка УАН Зіновія Маніва
Протокол № 1 від «30» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри
підприємництва, торгівлі та
біржової діяльності імені академіка
УАН Зіновія Маніва,
д.е.н., професор Прядко В.В.
«30» серпня 2018 року

м. Івано-Франківськ – 2018 рік

ВСТУП

Сучасні тенденції розвитку підприємств свідчать про зміну їх стратегічних орієнтирів в аспекті роботи з людськими ресурсами і обумовлюють необхідність формування нового ставлення до організації взаємодії на макро- і мікроекономічному рівнях. Особливої ваги при цьому набувають ціннісні, мотиваційні та етичні аспекти, що інтегровані таким системним утворенням як «соціальна відповідальність». Розуміння морально-етичного підґрунтя та соціально-психологічних особливостей людського сприйняття відкриває можливості щодо використання переваг, які надає соціально відповідальна поведінка, дозволяє визначити ціннісні орієнтири та напрямки розвитку в процесі подальшої професійної діяльності.

Метою вивчення даної дисципліни є формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності і відповідних професійних компетентностей, які забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки її суб'єктів (інститутів).

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства.
- засвоєння правил, принципів, оволодіння прийомами та методами формування соціальної відповідальності;
- удосконалення вмінь та навичок соціально відповідальної поведінки при формуванні економічних відносин та організації бізнесу.

Предметом вивчення дисципліни є теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку соціальної відповідальності.

Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності;
- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців;
- сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;

- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності.

вміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;
- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;
- формувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;
- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;
- здійснювати моніторинг корпоративної соціальної відповідальності;
- оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності;
- розвивати корпоративну соціальну відповідальність як чинник підвищення конкурентоспроможності.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

- здатність проведення досліджень на професійному рівні;
- здатність ініціювати, планувати та управляти змінами для вдосконалення існуючих та розроблення нових соціальних систем;
- здатність фахово аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання;
- здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти;
- здатність організовувати та планувати професійну діяльність у закладах соціальної сфери;
- здатність розробки і впровадження програм соціального захисту населення;
- здатність здійснювати соціально-правовий захист та представництво інтересів;
- інформування населення щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування;
- проведення наукових досліджень в системі соціального захисту населення.

Теоретичною і методологічною базою вивчення соціальної відповідальності є дисципліни гуманітарного та загальноекономічного циклів, економіка підприємства, менеджмент, економіка праці, соціально-трудова відносини, управління персоналом.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна	
	Спеціальність 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): «Облік і аудит в управлінні підприємницькою діяльністю», «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу» «Бізнес та приватне підприємництво»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	1-й
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год.; самостійної роботи студента – 6 год.	Освітній ступінь: магістр	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		94 год.	114 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
		Вид контролю:	
залік	залік		

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 22:78

для заочної форми навчання – 5:95

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточне оцінювання студента університету з навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність» на семінарських заняттях здійснюється за чотирьох бальною шкалою, де «2» - незадовільно; «3» - задовільно; «4» - добре; «5» - відмінно.

Підсумковий контроль у вигляді заліку проводиться у тестовій формі і оцінюється відповідно до шкали оцінювання знань студентів за ЄКТС.

Шкала оцінювання знань студентів: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 «відмінно»
80-89	B	4 «дуже добре»
65-79	C	4 «добре»
55-64	D	3 «задовільно»
50-54	E	3 «достатньо»
35-49	FX	2 «незадовільно»
1-34	F	2 «неприйнятно»

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засвоєння матеріалу та оволодіння навичками здійснюється слухачами під час лекцій, на семінарських заняттях у ході проблемних дискусій, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації, метод проектної роботи, та самостійної роботи над ситуаційними вправами, а також у процесі безпосереднього ознайомлення з роботою установ та організацій.

Діагностика (моніторинг і перевірка) результатів навчання здійснюється шляхом виконання студентами:

- 1) тестових завдань;
- 2) написання індивідуальних завдань;
- 3) усного опитування;
- 4) підсумкового заліку у тестовій формі.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Соціальна відповідальність в розвитку суспільства

Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку

Загальнофілософські підходи до визначення поняття соціальної відповідальності. Види соціальної відповідальності. Підстави соціальної відповідальності. Свобода волі як онтологічна основа фактичної підстави соціальної відповідальності. Стадії соціальної відповідальності. Принципи соціальної відповідальності.

Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства

Відповідальна держава і сталий розвиток. Соціальна відповідальність при формуванні умов сталого розвитку. Міжнародний досвід державного регулювання СВ. Культура споживання та його вплив на розвиток СВ. Соціальна відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві. Соціальна відповідальність освіти та науки. Напрями активізації державного та регіонального управління щодо застосування соціальної відповідальності.

Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю

Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Внутрішнє і зовнішнє середовище КСВ. Концепція менеджменту заінтересованих сторін. Організаційне багатство і «стосункові» активи. Матриця заінтересованих сторін КСВ. Переваги корпоративної соціальної відповідальності. Моделі корпоративної соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо). Міжнародні ініціативи як чинник формування і розвитку КСВ (Глобальний договір ООН). Вітчизняний досвід становлення КСВ.

КСВ як складова стратегії управління та чинник підвищення конкурентоспроможності організації. Моделі аналізу заінтересованих сторін. Впровадження КСВ у практики і процедури компанії. Можливі загрози та шляхи мінімізації ризиків КСВ. Організація діяльності з КСВ. Етичні кодекси. Структурні підрозділи та комітети компаній у сфері КСВ. Статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти менеджера з КСВ в компаніях.

Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності

Права людини і трудові практики як предмет СВ. Міжнародні стандарти прав людини (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про права дитини).

Стандарти МОП і принципи Глобального Договору у сфері праці. Гідна праця як предмет СВ. Європейські стандарти у сфері праці. Особливості

європейської моделі внутрішньої СВ. Законодавство України у сфері праці як основа СВ у відносинах з працівниками. Соціальний діалог і СВ. Кращі трудові практики та показники внутрішньої СВ: вітчизняний і зарубіжний досвід. Питання професійної етики.

Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності

Загальні положення: визначення, структура, форми та методи явища соціальної відповідальності бізнесу. Оцінювання та регулювання соціальної відповідальності бізнесу. Основні заходи та рекомендації щодо розвитку системи соціальної відповідальності бізнесу в Україні (регіонально-галузевий рівень).

Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Якість продукції (стандарт ISO 9000). Ведення основної діяльності організації відповідно до концепції СВ. Механізми забезпечення відповідальності у виробничій сфері. Зв'язок фінансових та нефінансових ризиків. Принципи добросовісної конкуренції. Соціально відповідальний маркетинг. Етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу. Відповідальне управління ланцюгами постачання. Відповідальне ставлення до інвесторів та дотримання принципів корпоративного управління.

Змістовий модуль 2. Моніторинг, оцінювання та стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності

Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності

Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля. Міжнародні документи щодо навколишнього середовища (Цілі розвитку тисячоліття, Декларація Ріо-де-Жанейро тощо) та стандарти екологічного менеджменту (серія ISO 14000). Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій.

Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності

Сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки. Форми і принципи соціального партнерства. Держава в системі соціально-трудових відносин. Роль найманих працівників і профспілок у системі соціального партнерства. Організації та об'єднання роботодавців як суб'єкти соціального партнерства.

Стан соціального партнерства в Україні та основні напрями його розвитку. Декларація Соціального Партнерства. Формування механізму соціального

партнерства. Соціальне партнерство як інструмент регулювання соціальної відповідальності підприємства. Основні напрями вдосконалення системи соціального партнерства в Україні.

Тема 8. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності

Моніторинг діяльності з КСВ. Внутрішній контроль ефективності здійснюваної діяльності з КСВ. Налагодження зворотного зв'язку щодо здійснюваної діяльності з КСВ із заінтересованими сторонами зовнішнього середовища. PR-технології і звітування щодо ефективності здійснюваної діяльності з КСВ. Механізм нагляду і контролю за впровадженням норм етичної поведінки. Місце КСВ у інформаційній політиці. Побудова системи комунікацій з КСВ. Консультації з заінтересованими сторонами на різних етапах розробки та впровадження стратегії з КСВ та механізм зворотного зв'язку з ними. Ресурси в сфері соціальної звітності. Соціальні звіти: сутність, завдання і структура. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку (GRI - Global Reporting Initiative / Глобальна ініціатива зі звітності). Особливості соціальної звітності компаній в Україні.

Тема 9. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності

Показники внутрішньої СВ. Методи та процедури оцінювання ефективності програм СВ. Модель «Лондонської групи порівняльного аналізу» і особливості її використання. Соціальний аудит. Збалансована система показників. Концепція потрібного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. Моніторинг ефективності діяльності організації у сфері соціальної відповідальності.

Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні

Підготовка і розгляд інформаційно-аналітичних матеріалів з питань розвитку СВ. Взаємодія з міжнародними, національними, регіональними організаціями та НУО з питань розвитку соціальної відповідальності. Підготовка пропозицій до програм соціально-економічного розвитку, боротьби з корупцією, охорони навколишнього середовища, розвитку соціального партнерства. Популяризація практик впровадження соціальної відповідальності.

Соціальна відповідальність у контексті подолання системної кризи в Україні. Напрями впровадження системи корпоративної соціальної відповідальності в практику українських підприємств. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку соціальної держави в умовах модернізації суспільних відносин в Україні. Методології та практики формування соціальної політики та стратегії соціального розвитку. Проблеми розвитку соціальних послуг та соціальних стандартів. Проблем соціального діалогу та соціальної відповідальності. Напрями сталого соціального розвитку України. Стратегічні напрямки розвитку соціальної політики України у ринкових умовах.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І								
Соціальна відповідальність в розвитку суспільства.								
Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.	11	1	1	9	12	1	1	10
Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	11	1	1	9	10	-	-	10
Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.	11	1	1	9	14	1	1	12
Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	12	1	1	10	13	1	-	12
Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.	14	2	2	10	13	1	-	12
Разом за змістовим модулем 1	59	6	6	47	62	4	2	56
Модуль 2								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ								
Моніторинг, оцінювання та стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності.								
Тема 6. Екологічна компонента соціальної відповідальності.	11	1	-	10	12	-	-	12
Тема 7. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.	13	1	2	10	12	-	-	12
Тема 8. Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності.	13	2	2	9	12	-	-	12
Тема 9. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності.	13	2	2	9	12	-	-	12
Тема 10. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні.	11	2	-	9	10	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	61	8	6	47	58	-	-	58
Залік								
Усього годин	120	14	12	94	120	4	2	114

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Галушка, З.І. Стратегічний менеджмент. Навч.-метод. пос. [Текст] / З.І. Галушка, І.Ф. Комарницький. – Чернівці: „Рута”, 2006.
2. Євтушевський, В.А. Основи корпоративного управління: Навч. пос. [Текст] / В.А. Євтушевський. – К.: Знання-Прес. – 2002.
3. Задихайло, Д.В. Корпоративне управління: Навч. пос. [Текст] / Д.В. Задихайло, О.Р. Кібенко, Г.В. Назарова. – Х.: Еспада, 2003.
4. Куліш, А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях та відповідях [Текст] / А. Куліш. – К.: Поліграфсервіс, 2007. – 80с.
5. Козаченко, Г.В. Основи корпоративного управління. Навч. пос. [Текст] / Г.В. Козаченко, А.Е. Воронкова, Е.Н. Коренев. – Луганськ: Видво СНУ, 2001.
6. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях. - К: 2007. - 80 с.
7. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. — К.: Стандарт, 2005. — 302 с.
8. Лазоренко О. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: експертна думка: зб. статей та рекомендацій /— К. : Стилос, 2007. - 143 с.
9. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / Посібник із КСВ. — К.: Видавництво «Енергія», 2008. - 212 с.
10. Мескон, М.Х. Основы менеджмента. Пер. с англ. [Текст] / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М.: «Дело», 2003. – 703 с.
11. Панченко, Є.М. Міжнародний менеджмент: навч. пос. [Текст] / Є.М. Панченко. – К: КДЕУ, 1996.
12. Плоткін, Я.Д. «Виробничий менеджмент»: Навч. пос.: збірник вправ [Текст] / Я.Д. Плоткін, І.Н. Пашенко. – Львів: ДУ „Львівська політехніка”, 1999.
13. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні: [навч. посіб.]/ Ольга Михайлівна Петроє. -К.: Центр учбової літератури, 2008. — 60 с.
14. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: [монографія] / Ольга Михайлівна Петроє. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 152 с.
15. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: розуміння та впровадження. — К: 2005. - 48 с.
16. Управление и корпоративный контроль в акционерном обществе: Практик. пособие [Текст] / Под ред. Е.П. Губина. – М.: Юристъ. – 1999.
17. Управление организацией. Учебн. [Текст] / Под ред. А.Г. Поршнева, З.П. Румянцевой, Н.А. Соломатина. – М.: ИНФРА, 1998.
18. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию: [пер. с англ.] / Френсис Фукуяма. — М.: АСТ: АСТ Москва: Хранитель, 2006. — 730 с
1. Хміль, Ф.І. Основи менеджменту: Підручн. [Текст] / Ф.І. Хміль. – К.: Академвидав, 2003.

Додаткова

1. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций. Утверждена резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=3&user=1189972613552263>
2. Глобальна ініціатива щодо звітності (Global Reporting Initiative, GRI, 2000)
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436 — IV.
4. Закон України «Про екологічну експертизу» від 09 лютого 1995 року № 46/95-ВР
5. Зелена книга ЄС. Популяризація європейських засад корпоративної соціальної відповідальності (EU Green Paper «Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility», 2001);
6. Конвенція СЕК ООН «Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з екологічних питань (Орхуська конвенція);
7. Гнибіденко І.Ф., Колот А.М., Новікова О.Ф. та ін. Соціальна безпека: теорія та українська практика Монографія. / За ред.І.Ф. Гнибіденка, А.М.Колота, В.В.Рогового. — К.: КНЕУ, 2006. - 354 с.
8. Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання : монографія - Київ. нац. екон. ун-т, 2003. - 376 с.
9. Колот В.М., Рєпіна І.М., Щербина Підприємництво: організація, ефективність, бізнес- культура. Навч. посібник — Вид. 2-ге, перероб. та доп. — К.: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2009. - 235 с.
10. Корпоративная социальная ответственность бизнеса. Экспертная оценка и практика в Украине. — К.: ТЭФ ОЛБИ, 2008. - 176 с.
11. Кричевский Н.А., Гончаров С.Ф. Корпоративная социальная ответственность. - М.: Премьер, 2007,
12. Куліш А. Соціальна відповідальність бізнесу в банківській сфері у запитаннях і відповідях.- К, 2007.
13. Лазаренко О., Колишко Р. та ін. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності — К.: Вид. «Енергія», 2008. - 154 с.
14. Небава М. І., Небава І. М. До питання про соціальну відповідальність бізнесу // Теорії мікро-макроекономіки: Збірник наукових праць професорсько-викладацького складу і аспірантів. Академія муніципального управління. Випуск 28. — Київ. — 2006. — С.15-21.
15. Огляд діяльності 2006-2009. Global Compact Network Ukraine.
16. Осецький В. Л., Марченко В. М. Соціальна відповідальність корпорацій України як фактор забезпечення їхньої конкурентоспроможності // Економіка та держава, № 1, 2007. — С. 9 -12.
17. Рейтинг социально ответственных компаний. - М.: Гвардия, апрель, 2009. - 132 с.
18. Садеков А., Косова Т. Соціальні аспекти розвитку корпоративного управління в Україні // Економіка України. — 2008. — № 11. — С. 88-93.
19. Соціальна відповідальність бізнесу: конструктивний діалог з бізнесом і владою. - К., 2008. - 165 с.

20. Соціальна відповідальність українського бізнесу: результати опитування. — К., 2005. - 54 с.
21. Сталінська Г.О. Соціальна складова корпоративного управління: вплив на ефективність діяльності ТНК. // Культура народів Причорномор'я. — 2007. — №99. — С. 105-109.
22. Степанова О.В. Соціально відповідальне управління промисловими підприємствами: проблеми формування та напрямки реалізації / О.В. Степанова // Вісник Сум. нац. аграр. ун-ту. Серія «Економіка та менеджмент». — 2007. — № 6-7 (26-27). — С. 404-414.
23. Donaldson T. The Stakeholder Revolution and the Clarkson Principles / Business Ethics Quarterly, 2002. — Vol. 12. — № 2. — P. 107-111.
24. Labour principles of the United Nations Global Compact : A Reference for Business / International Labour Office. — Geneva: ILO, 2008 // http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/multi/documents/instructionalmaterial/wcms_101246.pdf
25. International Instruments and Corporate Social Responsibility: A Booklet to Accompany Training The Labour Dimension of CSR: from Principles to Practice Promoting responsible and sustainable enterprise-level practices at times of crisis a guide for policy-makers and social partners / Stephan Ulrich, Nikolai Rogovsky, David Lamotte ; International Labour Office, SustainableEnterprise Programme. - Geneva: ILO, 2009 // http://www.ilo.org/empent/Whatwedo/Publications/lang--en/docName--WCMS_101247/index.htm
26. Merrill Lynch <http://www.ml.com/media/80331.pdf>.
27. Milller, Clara. The Looking-Glass World of Nonprofit Money: Managing in For-Profits' shado Universe. The Nonprofit Quarterly, Spring, 2005 <http://www.nonprofitfinancefund.org/docs/Looking%20Glass,%20NPQ%20website.pdf>
28. Porter, M. Kramer, M. Strategy & Society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility. Harvard Business Review, 2006. www.fsg-impact.org
29. Schwab, K. 2008. Global Corporate Citizenship. Foreign Affairs, January/February 2008 <http://www.foreignaffairs.org/20080101faessay87108/klaus-schwab/global-corporate-citizenship.html>
30. The McKinsey Quarterly. The state of corporate philanthropy: A McKinsey global Survey. 2008. http://www.mckinseyquarterly.com/article_print.aspx?L2=21&L3+.
31. The World's Most Respected Companies. 2007. www.reputationinstitute.com

15. Інформаційні ресурси

Корисні сайти

1. «Круглый стол в КО» (Caux Round Table) www.cauxroundtable.org
2. Глобальная инициатива ответственного лидерства (Global Responsible Leadership Initiative — GRLI) www.grli.org
3. Европейская академия бизнеса и общества (European Academy for Business and Society — EABIS) www.eabis.org

4. Европейская ассоциация этики бизнеса (European Business Ethics Network — EBEN) www.eben-net.org
5. Офіційний сайт Секретаріату мережі Глобального договору в Україні: www.globalcompact.org.ua.
6. Центр корпоративної соціальної відповідальності Вищої школи менеджмента СПбГУ. www.gsom.pu.ru
7. Асоціація Менеджерів Росії www.amr.ru
8. International Centre for Corporate Social Responsibility (ICCSR) — [www.nottingham.ac.uk.business/ICCSR](http://www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR)
9. AccountAbility The Institute of Social and Ethical Accountability www.accountability21.net
10. Boston College Center for Corporate Citizenship — <http://www.bccccc.net/>
11. BRASS -The ESRC Centre for Business Relationships, Accountability, Sustainability and Society. www.brass.cf.ac.uk
12. Bridgestar
<https://www.bridgestar.org/Resources/Library/Lead/EDCOOPartner.aspx>
13. Business and Human Rights www.business-humanrights.org
14. Business Ethics Magazine — magazine of Social Responsibility www.business-ethics.com
15. Business for Social Responsibility www.bsr.org
16. Business In The Community website www.bitc.org.uk
17. Business in the Community www.bitc.org.uk
18. Cambridge Programme for Industry — www3.cpi.cam.ac.uk
19. Committee to encourage corporate philanthropy — US www.corphilanthropy.org
20. Conference Board www.conference-board.org
21. Corporate Social Responsibility Forum www.pwblf.org
22. Corporate Watch — www.corpwatch.org
23. CSR Academy — www.csracademy.org.uk
24. CSR Europe is one of the leading European business networks for Corporate Social Responsibility with over 60 leading multinational corporations as members. The site is a fantastic resource with links to over 200 other relevant sites www.csreurope.org -
25. CSR Europe www.csreurope.org
26. CSRwire is a newswire service devoted solely to CSR issues — www.csrwire.com
27. European Academy of Business in Society (EABIS) — www.eabis.org
28. FTSE4Good is an index series for socially responsible investment designed by FTSE, one of the world's leading global index providers- www.ftse.com/ftse4good/ -
29. Global Reporting Initiative www.globalreporting.org
30. Harvard University, Kennedy School of Government, CSR Initiative <http://www.ksg.harvard.edu/cbg/CSRI/>
31. Carbon Disclosure Project Report <http://www.cdproject.net/>
32. International Business Leaders Forum (IBLF) is an international charity set up to promote responsible business practices. The site provides information on latest

events relating to CSR as well as publications and links to organisations and institutions promoting CSR www.csrforum.org

33. Links to environmental, social, CSR and sustainability reports www.sustainability-reports.com

34. OnPhilanthropy <http://www.onphilanthropy.com/>

35. Points of Light Foundation, <http://www.pointsoflight.org/>

36. Reputation Institute — www.reputationinstitute.com

37. Social Accountability International (SAI) <http://www.sa-intl.org>

38. Sustainability. <http://www.sustainability.com/>

39. The Center for Corporate Citizenship at Boston College www.bc.edu/cccr

40. The Chartered Institute of Public Relations CSR network- www.ipr.org.uk/csr/

41. The Co-operative Bank, is recognised as one of the UK's leading organisation in terms of CSR.

www.cooperativebank.co.uk

42. The Dow Jones Sustainability Indexes www.sustainability-index.com -

43. The Global Compact www.unglobalcompact.org

44. The Global Reporting Initiative was established in late 1997 with the mission of developing globally applicable guidelines for reporting on economic, environmental, and social performance, initially for corporations and eventually for any business, governmental, or non-governmental organisation — www.globalreporting.org

45. The GoodCorporation is a global standard of corporate social responsibility designed to address the needs of all types and sizes of organisation — www.goodcorporation.com

46. The Institute of Business Ethics (IBE) was established in 1986 to encourage high standards of corporate and business behaviour and the sharing of best practice www.ibe.org.uk

47. The UK government gateway to Corporate Social Responsibility www.csr.gov.uk

48. The Work Foundation website- www.theworkfoundation.com-
www.accountability.org.uk

49. Transparency International www.transparency.de

50. Venture Philanthropy Partners. <http://venturephilanthropypartners.org>

51. World Business Council for Sustainable Development www.wbcsd.ch

Веб-сайти по КСВ і сталому розвитку (CSR and Sustainability web — sites):

<http://www.globalreporting.org> <http://www.csreurope.org>

<http://www.sustainability-indexes.com/html/news/pressreleases.html>

http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/greenpaper_en.pdf

http://europa.eu.int/comm/employment_social/soc-dial/csr/csr_index.htm

http://europa.eu.int/comm/environment/emas/index_en.htm

<http://www.un.org/esa/sustdev/documents/agenda21/index.htm>

[http://europa.eu.int/comm/enterprise/environment/index_home/integration
integration_sustdevelpm.htm](http://europa.eu.int/comm/enterprise/environment/index_home/integration_integration_sustdevelpm.htm)

<http://www.sustainability-indexes.com>